

Chov plemene belgické modrobílé a možnosti jeho využití v ČR

Pomineme-li jediný chov masného plemene hereford na Šumavě, začalo se s chovem masného skotu v naší republice až v letech 1990 až 1991. S postupným zvyšováním počtu chovaných zvířat se zvyšoval i počet u nás chovaných plemen. Dnes je u nás chováno 12 plemen, mezi které patří také masné plemeno belgické modrobílé (BM), u něhož se podle Hanseta u 80 až 85 % populace vyskytuje dvojitá zmasilost (double muscling).

Za počátek chovu tohoto plemene u nás lze považovat rok 1991, kdy bylo provedeno prvních 32 inseminací spermatem býka ZBM 151 původem z Anglie. Později byla naše republika, spolu s ostatními východoevropskými zeměmi, zařazena do programu nazvaného PHARE. Díky tomuto projektu, jehož řízením byl pověřen VÚŽV v Praze - Uhřetěvesi za spolupráce ČZU v Praze, získala Česká republika z Belgie bezplatně inseminační dávky a rovněž i embrya. Inseminační dávky pocházely od vynikajícího plemeníka Hebreu (narozen 12. 4. 1985), který se v Belgii v roce 1988 stal vítězem 29. bruselské národní výstavy. Chov plemene se postupně rozšiřoval a tak k 30. 9. 1996 bylo do kontroly užitkovosti masných plemen zařazeno 50 krav a 3 jalovice z celkem čtyř chovů. Z celkového počtu plemenic bylo 7 krav a všechny jalovice plemenné příslušnosti M1 až M3, tj. 100 až 88% podíl „krve“ masných plemen.

V čistokrevné formě bylo plemeno belgické modrobílé chováno u nás pouze ve VÚŽV v Praze - Uhřetěvesi, kde se ověřovalo jeho možné rozšíření a vhodnost do našich podmínek. Chov čistokrevných zvířat se však neseťkal s větším zájmem chovatelů. Důvodů může být více, ale jako nejdůležitější se jeví problémy se zabřezáváním, vyšší náročnost na výživu, ale především velmi těžké porody řešené mnohdy císařskými řezy, které v některých chovech představují až 100 % porodů. Tyto, pro naše chovatele náročné a nezvyklé požadavky nejspíše zabránily rozvoji čistokrevných populací v ČR.

Zmíněného problému jsou si vědomi i v zemi původu plemene, a proto se v současné době velmi intenzívně šlechtí na eliminaci obtížných porodů. Jediný čistokrevný chov belgického modrobílého skotu v ČR ve VÚŽV v Praze - Uhřetěvesi byl v loňském roce zrušen.

Oblibu si však plemeno uchovává dále při užitkovém křížení býků belgického modrobílého plemene s dojnyými či jinými masnými plemeny. Při tomto způsobu chovu dochází, při použití vhodného býka na plemence s dobře utvářeným rámcem, k velmi výraznému snížení počtu obtížných porodů až na 2

Tabulka 1. Užitkovost kříženců holštýnského plemene s belgickým modrobílým

Hmotnost ve 12 měsících	504 kg
Denní přírůstek (od 7 do 12 měsíců)	1,4 kg
Konverze živin (od 7 do 12 měsíců)	6,6 kg
Jatečná výtěžnost	59 %
<i>(Centre de Sélection Bovine de Ciney - Belgique)</i>	

až 3 %. Zároveň se na potomstvo přenáší vynikající masné vlastnosti jejich otců. Jde především o zlepšení osvalení s vyšším podílem nejceňnějších masných partií a naopak k výraznému snížení podílu tuku v těle kříženců. To dokládají také výzkumy prováděné ve světě, jejichž výsledky jsou shrnuty v tabulkách. V tabulce 1 jsou uvedeny některé užitkové parametry kříženců holštýnského plemene s belgickým modrobílým skotem. Z tabulky 2 je patrné, že kříženci belgického modrobílého plemene dosahují v porovnání

Tabulka 2. Některé užitkové parametry kříženců masných plemen v porovnání s holštýnským plemenem

	CH	BM	PI	BA	MS	LI	HE
Obtížné porody %	+12	+5	+11	+7	+5	+5	+5
Porody s asistencí %	+18	+18	+16	+6	+14	+12	+4
Porážková hmotnost (kg)	+40	+35	+25	+20	+21	+10	+6
<i>(Harper Adams College - Anglie)</i>							
<i>Poznámka: CH - charolais, BM - belgické modrobílé, PI - piemontese, BA - plavé akvitánské, MS - masný simental, LI - limousine, HE - hereford</i>							

Tabulka 3. Zatřídění jatečných těl podle systému EUROP

	H	BM x H	CH x H	LI x H
Počet testovaných býků	20	19	19	19
Maso ve třídě E, U+ a U- %	5	74	31	48
Tuk ve třídě 1 a 2 %	0	79	16	16
Jatečná výtěžnost %	53	58	57	56
<i>(Royal Agricultural Society - Anglie)</i>				
<i>Poznámka: H - holštýnský skot</i>				

s kříženci ostatních masných plemen jedny z nejlepších výsledků.

Předností masné užitkovosti kříženců belgického modrobílého plemene jsou zřejmě i z tabulky 3.

Ověřování užitkovosti kříženců bylo prováděno rovněž v našich podmínkách, a to ve VÚŽV v Praze - Uhřetěvesi. Sledování bylo zaměřeno na porovnání jatečných kříženců po otcích plemen belgické modrobílé a charolais a kontrolní skupiny čistokrevných býků českého strakatého plemene. Kompletní výsledky pokusu již byly zveřejněny, a proto připomenu jen nejvýznamnější skutečnosti, mezi které patří především nejvyšší jatečná výtěžnost u kříženců belgického modrobílého - 61,1 % (charolais - 59,1 %, český strakatý - 58,0 %). Za pozornost rovněž stojí poměr masa I. jakosti a masa II. jakosti. U skupiny belgického modrobílého plemene tvořilo maso I. jakosti 42,3 % a maso II. jakosti 39,9 %, zatímco u skupiny charolais to bylo 40,9 %, respektive 40,8 % a u skupiny český strakatý skot 39,9 %, respektive 40,9 %. Nejvýznamnější je ale fakt, že při současném systému zpeněžení na jatkách by průměrná cena křížence belgického modrobílého o hmotnosti 580 kg byla o 1450 Kč vyšší než u stejné těžké byka českého strakatého plemene, zatímco u charolais by tato cena vzrostla „jen“ o 696 Kč.

Dobrá je rovněž růstová schopnost kříženců belgického modrobílého plemene. Intenzita růstu byla porovnávána se skupinou

českého strakatého skotu při krmení *ad libitum* kukuřičnou siláží a jadrnou směsí. U skupin nebyly zjištěny podstatné rozdíly. Za povšimnutí však stojí spotřeba krmiv, jakožto nejvyšší nákladová položka v chovu, která byla u jadrných krmiv velmi vysoká (český strakatý - 9,3 kg/ks/den, belgické modrobílé - 9,5 kg/ks/den). Tato na první pohled hrozivá čísla však chovatele, který by se případně rozhodoval pro chov kříženců belgického modrobílého, nemusí děsit. Je nutné si uvědomit, že v praxi se jadrnými krmivy *ad libitum* většinou nekrmí. Na druhé straně je pravdou, že zahraniční chovatelé výkrm provádějí velmi intenzivně, s vysokými dávkami jadrných krmiv. Takto intenzivní výkrm by však ani nebyl v našich podmínkách vhodný. Kostra českého strakatého plemene totiž není na velmi vysoké přírůstky (až 1,8 kg/den) přizpůsobena a docházelo by k poruchám stavby těla.

Ze všech těchto ukazatelů však ještě nevyplývá, zda jsou kříženci schopni „ukázat“ své vlastnosti i bez nebo s nízkým přídavkem jadrných krmiv, která jsou velmi nákladná. Zkušenosti z našich podmínek není mnoho, ukazují však, že vysoký přísun jadrného krmiva nemusí být vždy hlavním kritériem pro úspěch. Je známo, že kříženci belgického modrobílého dosahují lepších výsledků při intenzivnějším výkrmu. Praxe však potvrzuje, že i při pastevním způsobu chovu s malým přikrmováním mohou plně konkurovat křížencům ostatních masných plemen.

Do kvality úspěchu se však mohou promítat i jiné faktory jako například kvalita pastevních porostů, mléčnost matek, kvalita použitého plemeníka (semene) atd. Přesto i při intenzivním výkrmu se celková výše nákladů neliší od finanční náročnosti tradičního výkrmu, například býků českého strakatého plemene, zatímco výnosy jsou velmi rozdílné ve prospěch belgického modrobílého plemene.

Všichni jsme si vědomi, že chovatele nezajímá pouze to, zda dostanou za svůj produkt lépe zapláceno, ale rovněž i to, jestli budou, či nebudou nuceni zvýšit náklady především na výživu. Co by jim byly platné vyšší tržby z jatek, když by při výkrmu „obyčejných“ býků či méně náročných masných kříženců byl konečný ekonomický efekt stejný.

Chce-li být chovatel v dnešní konkurenci úspěšný, ať jde o jakýkoli způsob chovu masných plemen, musí dokonale zvážit volbu toho nevhodnějšího plemene do otcovské pozice. Rozhodnutí to jistě není jednoduché, proto je potřeba vždy maximálně přihlížet ke specifickým podmínkám a možnostem podniku, aby konečný výsledek nebyl jen velkým zklamáním. Po shrnutí všech ukazatelů se však domnívám, že plemeno belgické modrobílé patří při užitkovém křížení na přední místo a že by se mohlo i u našich chovatelů rozšířit ve větším počtu, než je tomu doposud.

Kamil Malát

kontrolu užitkovosti a dědičnosti skotu a prasat

reprodukcí a inseminací, zjišťování březosti ultrazvukem

import špičkových plemenů ze zahraničí

GENOSERVIS, a.s.
Olomouc
pro Vás
ZAJIŠŤUJE:

prodeje inseminačních dávek vynikajících plemenů

poradenství ve všech oblastech chovu skotu a prasat

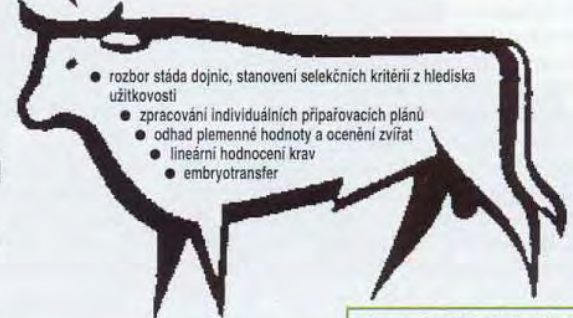
nákup a prodej zemědělských komodit

pořádání aukcí plemenných zvířat, nákup a prodej

Přejeme Vám mnoho úspěchů v tomto roce

- prověřování prasat na výkrmnost a jatečnou hodnotu
- zpracování a realizace šlechtitelských programů
- prodej inseminačních dávek kančů všech rozhodujících plemen

- rozbor stáda dojnic, stanovení selekčních kritérií z hlediska užitkovosti
- zpracování individuálních přípravných plánů
- odhad plemenné hodnoty a ocenění zvířat
- lineární hodnocení krav
- embryotransfer

Tel.: 068-411 005 Fax: 068-541 3387